

Maslinovo ulje
Jedna je od tri skupine proizvoda za koje je predviđeno osnivanje baze izotopa u inicijalnoj fazi djelovanja Centra za sigurnost i kvalitetu hrane

GETTY IMAGES

Centar za sigurnost i kvalitetu hrane radit će izotopnu analizu koja jedina znanstveno dokazuje geografsko podrijetlo

Romana Kovačević Barišić
romana.kovacevic@vecernji.net
ZAGREB

“Izvorno hrvatsko” i “Hrvatska kvaliteta” oznake su koje Hrvatska gospodarska komora dodjeljuje proizvodima koji su zadovoljili zadane kriterije i one doprinose zaštiti hrvatskih proizvoda te brendiranju hrvatskih proizvoda na tržištu.

Međutim, te se oznake dodjeljuju na temelju dostupne dokumentacije, što uvijek ostavlja mogućnost krivotvorenja. Znanstveni dokazi o izvornosti pojedine vrste meda, vina, pršuta, sira i druge hrane, čiji sastav i kvalitetu nužno određuje zemljopisno porijeklo, u Hrvatskoj ne postoje.

Prirodni barkod

Izvorno geografsko podrijetlo može se dokazati jedino izotopnom analizom, a nju bi trebao raditi budući Centar za sigurnost i kvalitetu hrane, projekt koji pokreće Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ u suradnji s Agronomskim fakultetom u Zagrebu. Temeljem izotopne analize utvrđivat će se je li finalni proizvod zaista hrvatski te iz kojeg dijela Hrvatske potječe.

Svi proizvodi, naime, sadrže jedinstvene omjere izotopa prostora na kojem su uzgojeni i proizvedeni. Analizom i usporedbom omjera izotopa određenog prostora i omjera izotopa pojedinog proizvoda, znanstveno se i nedvojbeno utvrđuje potječe li

Mineralna i izvorska voda

također spadaju u proizvode koji imaju potencijal deklarirati se kao izvorni hrvatski proizvodi

proizvod s tog područja.

– Svaki geografski prostor ima specifičan i jedinstven sastav tla te jedinstven omjer izotopa kisika i vodika, kao elemenata od kojih je sastavljena voda, kao i ugljika kao predstavnika organske komponente. Riječ je o jedinstvenom otisku prsta na svakom elementu, prirodnom barkodu – govori

CSI za hranu

Otkrivat će je li proizvod izvorno hrvatski ili lažni

Oznake kao “Izvorno hrvatsko” dodjeljuju se po dokumentaciji koju se ipak može krivotvoriti

HRVOJE JELAVIĆ, DUŠKO JARAMAZ/PIXSELL

Med

Baza izotopa omogućit će da bez dvojbe znamo da je riječ o originalnom hrvatskom medu, a ne šećernoj ili uvoznjoj patvorini

dr. sc. Sandra Šikić, zamjenica ravnateljica Zavoda „Dr. Andrija Štampar“.

U inicijalnoj fazi djelovanja Centra predviđeno je osnivanje baze izotopa za tri skupine proizvoda koji imaju potencijala deklarirati se kao izvorni hrvatski proizvodi s kontroliranim zemljopisnim podrijetlom, a to su med, masli-

U istraživačkoj fazi projekta OPG-ovima će se besplatno analizirati izvorno geografsko podrijetlo proizvoda

DR. SANDRA ŠIKIĆ

zamjenica ravnateljica “Andrije Štampara”

novo ulje te prirodne mineralna i prirodne izvorske vode.

– Nakon uspostavljanja baze, izotopnom će se analizom moći utvrditi izvornost proizvoda iz triju navedenih skupina, a u idućim bi se fazama analize proširile i na druge skupine proizvoda. Osim toga, znanstvena baza podataka će se širiti te će se koristiti u svrhu otkrivanja patvorenja hrane. Također će se unutar Centra razvijati metode u svrhu utvrđivanje kontaminanata u hrani – otkriva dr. Šikić. Kada započne istraživačka faza projekta, dodaje, mali OPG-ovi koji žele potvrdu geografskog porijekla svojih proizvoda mogu se uključiti tako da dostave uzorke meda, maslinova ulja i drugih poljoprivrednih prehrambenih proizvoda, a troškovi tih analiza predviđeni su iz sredstava projekta.

Do kraja godine

Realizacijom ovog projekta na jednom mjestu moći će se provesti cjelokupne analize kvalitete, zdravstvene ispravnosti te izvornosti hrane.

Centar za sigurnost i kvalitetu hrane predviđa nadogradnju laboratorija na zagrebačkoj Mirogojskoj cesti, adresi NZJZ-a “Dr. A Štampar”, a projekt vrijedan više od deset milijuna eura, koji bi zapošljavao 12 znanstvenika, prijavljen je na natječaj Ministarstva znanosti i obrazovanja “Ulaganje u organizacijsku reformu i infrastrukturu u sektoru istraživanja, razvoja i inovacija”. Prošao je prvu fazu tehničke provjere, a konačni rezultat natječaja očekuje se do kraja godine. Ako projekt bude odobren, gradnja će početi početkom 2018. godine, a cijeli projekt realizirat će se u razdoblju od četiri godine.

U Europi su izotopne analize hrane uobičajene, u RH zasad to još nije moguće